

Par sārtā flaminga statusu Latvijā

RUSLANS MATROZIS,
matruslv@inbox.lv

Sārtais flamingus* (*Phoenicopterus roseus*¹) ir viena no putnu sugām, kas sagādā galvassāpes Austrumeiropas ornitologiem, kuri novērojumus cenšas klasificēt kategorijās, proti – vai novērotais putns ir atlidojis no savvaļas (A kategorija), vai izmucis no nebrīves (D kategorija). Pēc literatūras datiem, Latvijas teritorijā ir zināmi pieci sārtā flaminga novērojumi. Gandrīz trīs desmitgades publikācijās (1965–1993) šo sugu pie mums uzskatīja par savvaļas, bet kopš 1995. gada, kad publicēts Latvijas Ornitofaunistikas komisijas² 6. darbības pārskats, tajā ieviešot novēroto putnu dalījumu kategorijās³, visi sārtā flaminga novērojumi pazemināti līdz D kategorijai. Šajā publikācijā aprakstīšu informāciju par visiem sārtā flaminga pašmāju novērojumiem, apkopošu ziņas par sastopamību kaimiņvalstīs un izteikšu savu viedokli par novēroto putnu statusu Latvijā.

¹ Daudzos literatūras avotos par šīs sugas zinātnisko nosaukumu izmantots sinonīms – *Phoenicopterus ruber*, bet mūsdienās ar šādu nosaukumu apzīmē citu sugu – sarkano flamingu, kas apdzīvo Centrālamerikas un Dienvidamerikas ziemeļdaļas valstis.

² Latvijas Ornitofaunistikas komisija (OFK) dibināta 1978. gadā Latvijas PSR ZA Bioloģijas institūta paspārnē. Pamatdarbības mērķis bija apkopot, izvērtēt un publicēt ziņas par faunai jaunu un reti sastopamu putnu sugu/pasugu novērojumiem Latvijā. Tajā skaitā izvērtēt un koleģiāli vienoties par šo novērojumu dalījumu kategorijās. No 1985. līdz 2007. gadam tika publicēti 10 OFK darbības pārskati par periodu no 1978. līdz 2001. gadam. Pēdējās komisijas sapulces notika 26.01.2002. (Salaspilī), 14.12.2002. (Rīgā), kā arī 2003. gada rudenī (Papē), pēc tam tās darbība faktiski beidzās. Jāuzsver, ka piemērs ar OFK darbības pārtraukšanu ir negatīvs izņēmums, jo visās valstīs apkārt Latvijai šāda komisija darbojas nepārtraukti kopš dibināšanas un regulāri publicē darbības pārskatus.

³ Novēroto putnu dalījumu kategorijās (A–B–C–D) Latvijā ieviesa pēc 1993. gada 2.–9. oktobri Helgolandē (Vācijā) notikušās Eiropas Ornitofaunistikas komisiju komitejas (Association of European Rarities Committees, dib. 1991) otrās konferences rekomendācijām. Šajā sapulcē piedalījās arī OFK loceklis Agris Celmiņš (Anon. 1994).

Sārtā flaminga novērojumi Latvijas teritorijā

1. Pirmā informācija par sārtā flaminga novērojumu mūsdienu Latvijas teritorijā ir publicēta baltvācu dabaspētnieka Georga Zeidlica (*Georg Seidlitz, 1840–1917*) (Krievijas impērijas) Austrumprovinču⁴ zidītāju, putnu, rāpuļu un abinieku sarakstā 1861. gadā (Seidlitz 1861). Viņš raksta: “*Phoenicopterus roseus* Pall., sārtais flamingo, tiek uzskatīts, ka 1838. gadā nošauts Rīgas apkaimē.” Par šīs informācijas avotu viņš norāda Dr. Hermaņa Asmusa (*Hermann Asmuss, 1812–1859*) 1842. gadā sastādīto Vidzemes ornitoloģijas manuskriptu⁵, kurā šai reģionā bija norādītas 240 putnu sugas. Nav zināms, kas ir informējis H. Asmusu par šo gadījumu. G. Zeidlics savā sarakstā minējis 271 putnu sugu, bet informāciju par flamingu atstājis kā piezīmi. Saraksta sastādīšanas laikā H. Asmuss jau bija miris un nav varējis komentēt šo novērojumu.

2. Grāmatā par Latvijas putniem (Transehe 1965) ir minēts vēl kāds

flaminga novērojums ziemeļu Kurzemē (precīza vieta nav norādīta). Autors to apraksta pēc atmiņas, un par šo novērojumu, visticamāk, viņam ziņojis cits aktīvs baltvācu izcelsmes putnu vērotājs Aleksandrs Grose (*Alexander Grosse, 1883–1966*):

“Tas būs bijis 1915. gadā, kad kāds mežsargs devās uz kādu muižu Ziemeļkurzemē (?) un satraukti ziņoja īpašniekam, ka viņš ir redzējis meža ezerā putnu, ko nekad nav redzējis savā ilgajā dzīvē. Barons jautāja vecajam cilvēkam, vai tas nebūtu stārķis vai gārnis. Mežsargs teica – nē, tas bija balts putns ar garu kaklu un gludu knābi. Kad viņam tika parādīts flamingo attēls, viņš ar prieku tūlīt atpazīna novēroto putnu. Sakarā ar karu visas šautenes tika noņemtas, tāpēc mežsargs nevarēja nošaut flamingo. Kad barons ieradās ar mežsargu pie ezera, putns vairs nebija redzams. Man nav šaubu, ka tā bija flamingo. Precīza vieta ir zaudēta.” Autors šo aprakstu ielicis pie sārtā flaminga aprakstiem.

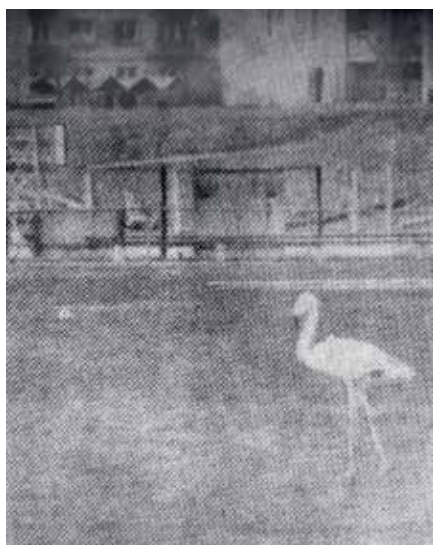
3. Nākamais novērojums atzīmēts 1969. gadā (Baltvilks 1972): 12. jūlijā Bērzciena zvejnieki jūrmalā ieraudzījuši savādu putnu un par to paziņojuši ornitologiem. Vairāki speciālisti (kuri precīzi – nav norādīts) nekavējoties braukuši apskatīt, un tas izrādījies flamingus. Putns dažu desmitu metru attālumā bradājis pa jūru un barojies, pielaidis cilvēkus līdz 25–30 metriem. Nākamajās

*** Redakcijas piebilde.** Pašlaik attiecībā uz rakstā aplūkotās sugas nosaukumu latviešu valodā viedokļi ornitologu vidū atšķiras: daļa uzskata, ka būtu lietojama lokāmā forma jeb flamingus, savukārt daļa ir pārliecināta, ka pareiza ir nelokāmā forma jeb flamingo. Balstoties uz to, ka saistītā tekstā lokāmā forma labāk iekļaujas latviešu valodas sistēmā, turklāt tā arī ir oficiāli apstiprināts termins, redakcija ir izvēlējusies izmantot formu “flamingus” (izņemot citākus).

nedēļās šis putns pārceļies 1,5 km uz ziemeļiem, kur novērots līdz 21. jūlijam. To apskatīt braukuši daudzi, tāpēc putns kļuvis bailīgāks. Pēc vietējo zvejnieku sniegtās informācijas, sārtais flamingis jūrmalā novērots līdz pat septembra beigām (apm. 80 dienas). J. Baltvilks īpaši uzsver, ka pēc apspalvojuma tas bijis pieaudzis un bez gredzena, un šis pazīmes ļauj to pieskaitīt nevis no zoodārza izbēgušajiem, bet brīvi dzīvojošiem savvaļas pārstāvjiem.

4. Ceturtais sārtā flaminga novērojums izpelnījies īpašu uzmanību, jo Aizkrauklē (padomju gados – Stučkā) tas novērots 23 dienas (14.04.–06.05.1982.). Pirmo reizi flamingis pamanīts Daugavā, vēlāk pārlidojis uz norobežoto sporta laukuma zālienu (aptuveni 100 metrus no Daugavas), bet novērots arī citur. Spožais apspalvojums un drošās kustības liecinājušas par labu fizisko stāvokli. Putns pielaidis cilvēkus līdz 10–20 metru attālumam un nav bijis gredzenots. Vietējie aktivisti, cenšoties palīdzēt, pat ierīkojuši flamingam saliņu – peldošu barības galdu, kuru gan izmantojuši lielo ķīru bari.

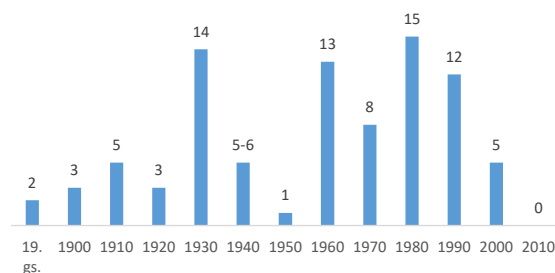
Par šo neparasto gadījumu ziņoja vairāki masu mediji: gan avīzes (hronoloģiski: Eglītis, Kaktiņa 1982; Stafekis 1982; Anon 1982a; Daņiļevičs 1982; Anon 1982b; Smane 1982; Eglītis, Kaktiņa 1983), gan, atbildot uz skatītāju iesūtītajām vēs-

Sārtais flamingis Stučkas pilsētas stadionā (pārpublicēts no Daņiļevičs 1982).

1. TABULA. Sārtā flaminga kopējais novērojumu un īpatņu skaits astoņās valstīs.
TABLE 1. The total number of observations and specimens of Greater Flamingo observed in eight countries.

Valsts	Novērojumu skaits (periods) - īpatņu kopskaits	Kategorija	Avoti
Somija	13 (1904–2007), 13 īpatņi	D	www.tarsiger.com; precīzu datu par kategoriju nomainas laiku nav.
Igaunija	8 (1855–1983), 12–13 īpatņi	D	Horāk 1994; D kat.: Elts at all. 2003.
Latvija	5 (1838–1984), 5 īpatņi	D	Seidlitz 1861; Transehe 1965; Baltvilks 1972; Baumanis, Blūms 1972; Kasparsons 1974; Eglītis, Kaktiņa 1983; Тауриньш 1983; Baumanis, Mednis 1985; Kazubiernis 1993; Celmiņš, Baumanis, Mednis 1993. D kat.: Baumanis, Celmiņš 1995.
Lietuva	6 (1965–1988), 7 īpatņi	A / E	Jusys at all. 2017.
Krievijas ZR daļa	5 (1933–1972), 7 īpatņi	A	Тугаринов 1947; Леус 1972; Мальческий, Пукинский 1983.
Baltkrievija	1 (1961), 1 īpatnis	A	Никифоров и др. 1997.
Polija	11 (1914–2006), 14 īpatņi	A	Tomialojc 1990; www.tarsiger.com
Ukraina	23 (1906–2006), 27 īpatņi; par vēlāku periodu precīzu ziņu nav	A	Шарлемань 1936; Тарасова 2006.
Kopā	72 (1838–2007), 86–87 īpatņi		

1. ATTĒLS. Sārtā flaminga novēroto īpatņu kopskaits pa desmitgadēm astoņās valstīs (1838–2007, n=86–87).

TABLE 2. The total number of specimens of Greater Flamingo observed per decades in eight countries (1838–2007, n=86–87).

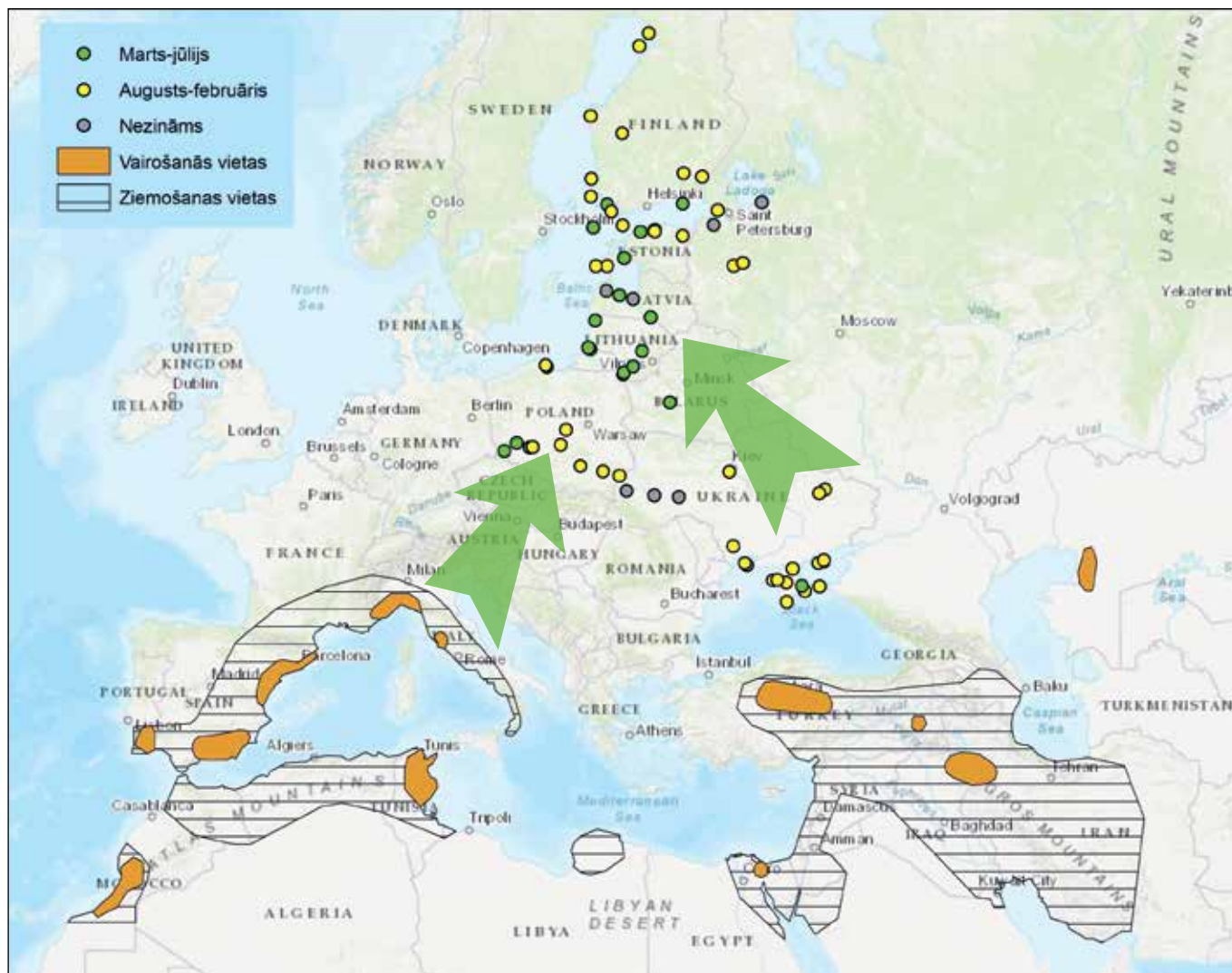
tulēm, Latvijas televīzijas raidījums (05.06.1982.), kas bija veltīts Vispasaules apkārtējās vides aizsardzības dienai. Novērojums akceptēts OFK (Baumanis, Mednis 1985).

5. Par pēdējo novērojumu informācijas ir mazāk: 02.04.1984. Liepājas rajona Vaiņodē putnu vērotājs Tālvāldis Ķeris (dz. 1958) redzēja lidojošu sārtu flamingu (Baumanis, Mednis 1985)⁶. 2000. gadā sniegtā intervijā viņš šo gadījumu pieminēja: “Vaiņodē reiz redzēju lidojam pāri flamingo. Par šo novērojumu ziņoju biedrībai. Tur pēc tam zinātnieki bija balsojuši, vai tas var vai nevar būt fakts. Ar četrām balsīm pret vienu atzina, ka es neesmu kļūdinājies.” (Jaunzems 2000). Novērojums akceptēts OFK (Baumanis, Mednis 1985).

⁶ Precīzāka informācija par konkrēto novērojumu (ziņojums nr. 107) jāmeklē OFK materiālos, kas glabājas Bioloģijas institūta Ornitoloģijas laboratorijas arhīvā Salaspilī.

Sugas areāls un novērojumi ārpus tā

Sārtā flaminga ligzdošanas areāls ir visai plašs, Latvijai tuvākās vietas atrodas Kaspijas jūras piekrastē (Kazahstānā, Turkmēnistānā, Azerbaidžānā), Turcijā, Grieķijā un Vidusjūras piekrastē (Itālijā, Spānijā, Tunisijā, Ēģiptē) (Мацына, Джамирзоев 2011; 2. attēls). 2017. gadā ligzdošana pirmo reizi pierādīta Azovas jūras rietumu piekrastē Ukrainā (Петрович, Настаченко 2017). Jāpiebilst, ka 80. gadu otrajā pusē no nebrīves izbēgušie triju sugu flamingi – Čīles (*P. chilensis*), sarkanais (*P. roseus ruber*) un sārtais (*P. roseus roseus*) – izveidoja ligzdošanas populācijas Nīderlandē, Vācijā un Dānijā (Treep 2000). Sārtajam flamingam ir raksturīgi migrācijas laikā no ligzdošanas uz ziemošanas vietām masveidā izlidot ārpus pamata areāla. Pēc literatūras datiem un informācijas interneta

2. ATTĒLS. Sārtā flaminga sastopamības karte. Bultas parāda iespējamus putnu pavasara migrācijas ceļus.

resursos ir apkopoti šīs sugas novērojumi vēl septiņās valstīs, kas atrodas blakus Latvijai vai virzienā uz tās ligzdošanas un migrācijas reģioniem (1. tabula un 1. attēls).

Diskusija

Statusa maiņa Latvijā. Pirmo reizi sārtā flaminga novērojumu analīzi Latvijā un Igaunijā sniedzis baltvācu ornitologs Nikolajs fon Tranzē (*Nikolai von Transehe*, 1886–1969) savā grāmatā (Transehe 1965), netieši iekļaujot šo sugu Latvijas putnu sarakstā. Pēc 1969. gada novērojuma kā mūsu faunas pārstāvis sārtais flamings minēts 1972. gadā grāmatas “Latvijas putni” 2. izdevumā (Baumanis, Blūms 1972). Līdzīgs sugas statuss atrodams arī vēlākos pārskatos un publikācijās (Kasparsons 1974; Тауриныйш 1983; Baumanis, Mednis 1985; Kazubiernis 1993; Celmiņš, Baumanis, Mednis 1993).

Statusa nomainīšana notikusi Latvijas OFK 6. darbības pārskatā (Baumanis, Celmiņš 1995), kad trīs OFK apstiprinātus sārtā flaminga novērojumus (1969, 1982 un 1984) pārnēsa uz D kategoriju ar isu paskaidrojumu: “Neapšaubot sugu noteikšanas pareizību, dažas sugas tika izslēgtas no Latvijas putnu saraksta, pārvietojot tās uz kategoriju D. Šīs sugas ir: sārtais flamingo...” Savukārt 1999. gadā publikācijā pie sārtā flaminga apraksta norādīts šāds statuss: “Latvijā sastapti, domājams, no nebrīves izmukuši putni.” (Strazds 1999).

Piezīmes par novērojumiem

19. gs. Jaņem vērā, ka G. Zeidlicam saraksta publicēšanas laikā (1861) ir bijis 21 gads, kas liecina par salīdzinoši mazu pieredzi ornitoloģijā. Domājams, viņš arī nezināja par 1855. gada augustā mūsdienu Igaunijas teritorijā novērotu īpatni, tāpēc

neiekļāva šo sugu Austrumprovinču putnu sarakstā. Iespējams, viņš šo putnu uzskatīja par pārāk eksotisku, jo sajaukt to ar kādu citu ir visai grūti, īpaši, ja muzejos bija iespēja apskatīties izbāzņi. Austrumprovinču dabaszinātniskajos muzejos sārtā flaminga izbāzņi parādījušies visai agri. Kurzemes Literatūras un mākslas biedrības 215. sēdē (08.09.1834.) Jelgavā ir ziņots par Kurzemes muzeja papildinājumiem, tajā skaitā slepenā padomnieka Lihtenšteina (*Geheimenrath Lichtenstein*⁷) nodots no Berlīnes vests izbāzts flamings (*Phoenicopherus ruber*) (Anon 1834). Savukārt Rīgas Dabas pētnieku biedrības muzejā viens šīs sugas pārstāvis nonācis 1851. gadā. To dāvinājis baltvācu izcelsmes Rīgas dabaspētnieks Frīdrihs Būze (*Fridrich Buhse*, 1821–1898), kas to ieguvis savā

⁷ Domājams, Martins Lihtenšteins (Martin Hinrich Carl Lichtenstein, 1780–1857)

Persijas ceļojumā (Anon 1850–1851). Par flamingu izbāžņiem Tērbatas Dabaspētnieku biedrības muzejā precīzu datu nav.

Sārtais flamings Latvijai tuvākajos zoodārzos. No apskatītajām publikācijām ir zināms, ka sārtais flamings turēts Pēterburgas zoodārzā (pirms 1. pasaules kara), kā arī Maskavas un Berlīnes zoodārzā (vismaz 1930–1940) (Anon 1936; Anon 1940; Anon 1943). Svarīgi, ka pēc sārta flaminga iekļaušanas PSRS Sarkanajā grāmatā 1978. gadā ķert dabā zoodārzu vajadzībām tos bija atļauts tikai izņēmuma kārtā (ar speciālu atļauju). Piemēram, 1984./85. gadā 13 zoodārzos PSRS teritorijā sārto flamingu skaits bijis neliels – 19 īpatņi (no kopskaitā 130), piecos zoodārzos pa 1–7 īpatņiem, Latvijai tuvākie – Ļeņingradā (Sanktpēterburga) (2) un Kijevā (1). Maskavas, Kauņas, Kijevas un Rīgas zoodārzā turēta cita suga – mazais flamings (*P. minor*) (Кустанович 1986).

Rīgas zoodārzā sārtie flamingi parādījušies vien 1988. gadā, tie tika atvesti no Kazahstānas (gan jaunie, gan pieaugušie putni).

Par šo putnu gredzenošanu zoodārzos ziņu nav, iespējams, daļēji tas tika darīts, bet daļēji ne. Par putniem, kas aizbēguši no Austrumeiropas zoodārziem, autora rīcībā datu nav. Domājams, šādi gadījumi ir bijuši, bet ne regulāri un masveidā.

Īpaši jāizceļ sārta flaminga bariņu novērojumi: 10.10.1906. pie Kijevas (Ukraina) novēroti 2 īpatņi, 1933. gadā pie Ļeņingradas (Krievijas ZR daļa) – 3 putni, 05.11.1935. centrālajā Polijā – 4 putnu bars, bet 06.04.1966. Lietuvā – 2 putni. Īpaši izceļas novērojums Igaunijas Matsalu līcī, kur 04.06.1941. viens putns no 5–6 flamingu bara nošauts. Šo netipisko gadījumu minējis arī N. fon Tranzē (Transehe 1965) ar piezīmi, ka nevarēja taču no zoodārza aizlidot tāds bars. Interesants ir arī cits fakts – neskatoties uz augošo putnotāju kustību Baltijas reģiona valstīs, kopš 1998. gadā ir zināmi tikai divi

šīs sugas novērojumi (Polija 2006; Somija 2007).

Kurai kategorijai pieskaitīt sārta flaminga novērojumus Latvijā?

Apkopojot informāciju par šīs sugas novērojumiem pie mums un tuvākajās valstīs, jāsecina, ka sārtais flamings no Latvijai tuvākajiem regulārās ligzdošanas reģioniem – Kazahstānas (apm. 2300 km), Turcijas (2000 km) un Itālijas (1750 km) – agrāk varēja regulāri ielidot Austrumeiropas reģionā. Laikā no 1838. līdz 2007. gadam ir zināmi vismaz 72 novērojumi (86–87 īpatņi) astoņās valstīs, par kurām šādi dati tika apkopoti. Lielākā daļa (65%), kuriem zināmi novērojuma datumi/mēneši, atzīmēta pēcligzdošanas periodā no augusta līdz novembrim (atsevišķos gadījumos noturoties pie dzīvības līdz pat februārim). Laikā no marta beigām līdz jūlijam novērojumu ir mazāk, bet, saliekot šo informāciju uz kartes, ir redzama tādu gadījumu koncentrēšanās reģionā ap Latviju. Tas netieši norāda uz iespēju, ka atsevišķi putni pavasara migrācijas laikā var ielidot Baltijas reģionā no ziemošanas vietām Vidusjūras piekrastes zemēs. Divi no trijiem novērojumiem mūsu valstī, kur precīzi zināmi datumi, ir aprīļa sākumā, kad no Āfrikas uz Latviju masveidā ierodas abu sugu stārķi. Iespējams, kāds flamings aizlidojis kopā ar tiem. Kā zināms, nereti vienas sugas putnu bariem piebiedrojas atsevišķi citu sugu īpatņi.

No otras puses, nevar pilnībā izslēgt arī iespēju, ka daļa Austrumeiropas teritorijās novēroto sārto flamingu varēja būt izmukuši no Eiropas zoodārziem. Tiesa, izbēgšana tik lielā skaitā ir apšaubāma. Droši var apgalvot, ka publicēti novērojumi ir vien nelielā daļā no šajā teritorijā reāli ielidojušajiem putniem. No Latvijas novērojumiem par izmukušiem no nebrīves nekas tieši neliecina – tie divi putni, kas labi apskatīti un aprakstīti rakstos (1969, 1982), nebija gredzenoti, un tajā periodā nav datu par bēgļiem. Tas, ka putni bija samērā droši ar cilvēkiem, šai sugai ir tipiski, to es pats esmu novērojis savvaļas sārtajiem flamingiem Portugālē

un Tunisijā – viņi pielaiž klāt cilvēku līdz pat 15–20 metriem.

Pašlaik ir aktuāls jautājums, vai ir pamatoti visus Latvijas novērojumus norakstīt uz izbēgušajiem putniem. Ja notiek kardināla sugas statusa maiņa (uzreiz visiem novērojumiem), gribētos tomēr redzēt pierādījumus un detalizētāku kategoriju maiņas faktu aprakstu. Somijas un Igaunijas gadījumi, kad visi novērojumi automātiski tika pārnesti uz D kategoriju, manuprāt, nav korekti, katrs gadījums jāizskata atsevišķi, jo pastāv reāla iespēja, ka putni tomēr šīs valstīs sasnieguši no savvaļas populācijām. Manuprāt, tas nebūtu atdarināšanas cienīgs pamats to pašu darīt arī ar visiem pašmāju novērojumiem. Turklāt mūsu kaimiņvalstīs – Lietuvā, Baltkrievijā un Krievijā (ZR daļas novērojumi) – šo sugu joprojām pieskaita pie A kategorijas.

Ar šo publikāciju gribēju vēlreiz akcentēt jautājumu par šīs sugas statusu Latvijā un izteikt savu viedokli. Manuprāt, ir pilnīgi iespējams, ka Latvijā sārtie flamingi varēja ielidot no savvaļas populācijām, visticamāk, pavasara migrācijas laikā no Vidusjūras reģiona ziemošanas vietām. Pēc manām domām, publicēto novērojumu aprakstos nav pierādījumu tam, ka Latvijā novērotie putni varētu būt izbēguši no nebrīves. Pieņemts lēmums par statusa nomainīšanu visiem novērojumiem vairāk liecina par nevēlēšanos detalizēti pētīt problēmu, lai pieņemtu līdzsvarotu lēmumu par sugas statusu, katru gadījumu izvērtējot atsevišķi. Varbūt tomēr sekosim Lietuvas piemēram un pārskatīsim šīs sugas statusu Latvijā? Diemžēl jāatgādina, ka 2003. gadā Latvijas OFK ir beigusi pastāvēt, tāpēc pēdējos 16 gadus mums nav koleģiālas ekspertu institūcijas, kam vēlreiz iesniegt izskatīšanai šādus strīdīgus jautājumus.

Paldies Mārtiņam Kalniņam un Katerīnai Paltiņai par kartes izgatavošanu šim rakstam. Paldies Dmitrijam Boiko un *Alessandro Arlequin Di Marzio* par informāciju par sārta flaminga turēšanas vēsturi Rīgas zoodārzā.

Literatūra

- Anon. 1834. 215te Sitzung der Kurländischer Gesellschaft für Literatur und Kunst. *Rigasche Zeitung*, nr. 110, 12.09.1834: 2.
- Anon. 1850–51. Geschenke und Naturalien. *Correspondenzblatt des Naturforschenden Vereins zu Riga* 12: 177–178.
- Anon. 1936. Flamingo Vīnistū. *Daba un Zinātne* 6: 126.
- Anon. 1940. Dīvainie putni Maskavas zooparkā. *Atpūta* 831: 15.
- Anon. 1943. Berlīnes zooloģiskais dārzs pēc terora uzlidojuma. *Daugavas Vēstnesis*, 08.12.1943.: 2.
- Anon. 1982a. Mazliet neparasti. *Ciņa*, 22.05.1982.
- Anon. 1982b. Neredzēts viesis. *Dzimtenes Balss*, 27.05.1982.
- Anon. 1994. Second conference of European rarities committees. *British birds* 87: 355–359.
- Baltvilks J. 1972. Flamingo (*Phoenicopterus ruber* L.) – jauna suga Latvijas faunā. *Zooloģijas muzeja raksti* 9: 75–77.
- Baumanis J., Blūms P. 1972. Flamingo – *Phoenicopterus ruber* L. Grām.: Latvijas putni. Rīga, Liesma: 21–22.
- Baumanis J., Mednis A. 1985. Latvijas ornitofaunistikas komisijas darbības pārskats (1978–1984). *Retie augi un dzīvnieki*. Rīga, LatZTIZPI: 38–44.
- Celmiņš A., Baumanis J., Mednis A. 1993. List of Latvian bird species. 1993. Rīga, Eastbird, 36 pp.
- Daņiļevičs K. 1982. Uz Stučku bija atlidojis... *Komunisma Uzvara*, 25.05.1982.
- Eglītis V., Kaktiņa V. 1982. Flamingos viesojas Stučkā. *Komunisma Uzvara*, 17.04.1982.
- Eglītis V., Kaktiņa Dz. 1983. Flamingos – *Phoenicopterus ruber* L. – pirmoreiz Daugavā pie Stučkas. *Retie augi un dzīvnieki*. Rīga, LatZTIZPI: 53–55.
- Elts J., Kuresoo A., Leibak E., Leito A., Lilleleht V., Liugujoe L., Lohmus A., Magi E., Ots M. 2003. Status and numbers of Estonian birds, 1998–2002. *Hirundo* 16: 58–83.
- Horák P. 1994. Greater Flamingo *Phoenicopterus ruber* L. – In: Leibak E., Lilleleht V., Veromann H. (eds). Birds of Estonia. Status, distribution and numbers. Tallinn, Estonian Academy Publishers: 40–41.
- Jaunzems P. 2000. Augšup – pie stārķiem pūcēm, piekūniem un ērgļiem. *Kurzemes Vārds*, 23.05.2000.
- Jusys V., Karalius S., Raudonikis L. 2017. Paprastasis flamingas (*Phoenicopterus roseus*). In: Nauji ir reti paukščiai Lietuvoje. Lietuvos ornitologu draugija: 49.
- Kasparsons Ģ. 1974. Flamingoveidīgie putni. Grām.: Latvijas dzīvnieku pasaule. Rīga, Liesma: 42.
- Kazubiernis J. 1993. Latvijas putnu sistematiskais saraksts. Rīga, Gandrs, 44 lpp.
- Seidlitz G. 1861. Verzeichnis der Säugetiere, Vogel, Reptilien und Amphibien der Ostseeprovinzen. *Sitzungsberichte der Naturforscher-Gesellschaft zu Dorpat*: 380–411.
- Smane I. 1982. Flamingos Stučkā. *Pionieris*, 22.06.1982.
- Stafeckis A. 1982. Nenogaliniet putnu! *Komunisma Uzvara*, 24.04.1982.
- Stražds M. (red.) 1999. Sārtais flamingo *Phoenicopterus ruber*. Grām.: Latvijas ūdeņu putni. Rīga, LOB: 52–53.
- Tomialojc L. 1990. Cyerwonak *Phoenicopterus ruber* L. In: Ptaki Polski rozmieszczenie i liczebność. Warsyawa, Panstwowe Wydawnictwo Naukowe: 55.
- Transehe N. 1965. Der Flamingo. *Phoenicopterus roseus*. In: Die Vogelwelt Lettlands. Hannover-Döhren, Verlag Harro von Hirschheydt: 102.
- Treep J.M. 2000. Flamingos presumably escaped from captivity find suitable habitat in Western Europe. *Waterbirds* 23: 32–37.
- Кустанович С.Д. 1986. Жар-птица из Красной книги (Обыкновенный фламинго). Москва, Наука, 80 стр.
- Леус С.И. 1972. Залеты фламинго на озеро Ильмень. *Орнитология* 10: 361.
- Мальчевский А.С., Пукинский Ю.Б. 1983. Фламинго – *Phoenicopterus roseus* Pall. В кн.: Птицы Ленинградской области и сопредельных территорий. Том 1. Ленинград, из-во ЛГУ: 53–54.
- Мацына Е.Л., Джамирзоев Г.С. 2011. Розовый фламинго *Phoenicopterus roseus* Pallas, 1811. В кн.: Птицы России и сопредельных территорий. Пеликанообразные. Аистообразные. Фламингообразные. Москва, Товарищество научных изданий КМК: 511–529.
- Никифоров М.Е., Козулин А.В., Гричик В.В., Тишечкин А.К. 1997. Обыкновенный фламинго *Phoenicopterus ruber*. В кн.: Птицы Беларуси на рубеже XXI века. Статус, численность, распространение. Минск, издатель Н.А.Королев: 27.
- Петрович З.О., Настаченко О.С. 2017. Фламинго (*Phoenicopterus roseus*) – новый гнездовый вид фауны Украины. *Беркут* 26 (1): 5–7.
- Тарасова Е.С. 2006. Обыкновенный фламинго (*Phoenicopterus roseus*) в Украине. *Бранта* 9: 197–200.
- Тауриньш Э. 1983. Обыкновенный фламинго *Phoenicopterus ruber* L. В кн.: Птицы Латвии. Территориальное размещение и численность. Рига, Зинатне: 29–30.
- Тугаринов А.Я. 1947. Краснокрыл, фламинго – *Phoenicopterus roseus* Pall. В кн.: Фауна СССР. Птицы. Том 1, вып. 3. Москва, Ленинград, из-во АН СССР: 293–299.
- Шарлемань Н.В. 1936. Залёт фламинго *Phoenicopterus roseus* в Украину. *Природа* 25 (2): 110.

Summary

About the status of Greater Flamingo in Latvia /Ruslans Matrozis/

Historically, information on five observations (1838–1984) of the Greater Flamingo have been published in Latvia. For at least 30 years (1965–1993) in different publications this species was included in the Latvian bird fauna list, but in the 6th report of the Latvian Rarities Committee (1995), all (three) observations accepted by the commission were assigned the status of “D” (escaped from captivity). In this article, the author summarizes information on all known five observations of this species and gives a short introduction into the occurrence of this species in the wild. It is based on available resources – information collected on the published observations of the species in seven countries situated close to Latvia, in order to gain a more complete picture of the phenology of this species’ occurrence outside traditional breeding, migration and wintering areas. According to the opinion of the author, the status of this species in Latvia should be reviewed, taking into account the existing information on observed birds, as well as the experience of neighbouring countries with the determination status of this species. Three out of the five Latvian observations are precisely dated and the first observation’s period refers to the first half of the year (beginning of April, middle of July), before the autumn migration, which traditionally takes place for this species from August. Of these, in two cases single Greater Flamingo stayed in a territory for a long period (about 80 days in 1969 and 23 days in 1982), both birds were not ringed and there was no evidence at that time to confirm that the birds could have escaped from captivity. The beginning of April is also the time when mass spring bird migration takes place in Latvia, for example, White and Black Storks return en masse from African wintering sites, crossing Greater Flamingo wintering places as well. Theoretically, during this migration time, some Greater Flamingo could fly the long way to the north, reaching the Baltic States. In addition, the analysis of observations in neighbouring countries to Latvia has shown that more observations were made in the first half of the year. The information gathered in this article could be the basis for reviewing the species status in Latvia, but since 2003 the Latvian Rarity Committee has stopped its work, and it is not yet possible.